

МАСА12030-12
ИАСА48030-12

мастер академске студије архитектуре
интегрисане академске студије архитектуре

назив предмета	средњовековни утврђени градови у Србији - проучавање и обнова			година	прва
усмерење	сви модули			семестар	2
изборна група	изборни предмет 2 – архитектура			статус	изборни
наставник	доц. др Марко Николић	бр. каб.	233	ЕСПБ	2
E-mail контакт	marko@arh.bg.ac.rs; takac.e@arh.bg.ac.rs			часови активне наставе	
учесници у настави				предавања	1
				вежбе	1
				др. облици	0
				сам.истр.рад	0
				остали часови	0
сарадници	асс. Ена Такач				
координатор СЦ	др Будимир Судимац, доцент				
пожељне квалификације за пријем студената					

садржај предмета

циљ:

Циљ предмета је да се студенти упознају са проблемима везаним за проучавање и обнову средњовековних утврђених градова у Србији, како би проширили и усавршили своја теоријска знања стечена на основним академским студијама. Осим продубљивања сазнања везаних за историјски развој, просторне и архитектонске карактеристике и вредности средњовековних утврђених градова, циљ је да студенти дају и властите предлоге њихове заштите, презентације и укључивања у савремени живот.

теоријска и практична настава:

Кроз теоријску наставу предвиђен је детаљни приказ развоја, просторних, типолошких и архитектонских карактеристика средњовековних насеља у Србији, посебно утврђених градова и фортификационе архитектуре. Посебна пажња биће посвећена питањима везаним за савремене принципе заштите и презентације ове врсте градитељског наслеђа и могућности њиховог унапређења у домаћој пракси. Биће анализирани и компарирани страни и домаћи примери заштите и презентације. Програмом рада на предмету предвиђено је да се студенти кроз самостални истраживачки рад историјских, урбанистичких и архитектонских карактеристика, упознају са вредностима ширег простора изабраних средњовековних утврђених градова. Анализом савремених светских тенденција и препорука из области очувања културног наслеђа, културног пејзажа и културног туризма, испитују се могућности савремене презентације остатака средњовековних утврђених градова, као и њихове ревитализације кроз уношење различитих садржаја, у функцији савремене презентације остатака историјских грађевина и упознавања посетилаца са историјом и вредностима простора.

метод извођења наставе:

Наставу чине предавања ex-cathedra, групне и индивидуалне консултације за израду семестралног рада, самостално истраживање студената ради прикупљања грађе у архивама и на терену.

основна литература:

Вученовић, С. Урбана и архитектонска конзервација - Свет и Европа, Том 1 (Београд: ДКС, 2004).
Дероко, А. Средњовековни градови у Србији, Македонији и Црној Гори (Београд: 1950).
Милошевић, Г., Ротер-Благојевић, М., Јадрешин-Милић, Р., и Николић, М.: Обнова и презентација утврђења Рам на Дунаву и његове околине у функцији културног туризма, у: Гласник ДКС, 34 (2010), стр. 89-94.
Николић, М. Примена принципа заштите и презентације градитељског наслеђа на средњовековним утврђеним градовима у Србији, (Београд: Универзитет у Београду - Архитектонски факултет, 2014).
Докторска дисертација
Поповић, М. и Симић, Г.: Утврђења у Србији, (Смедерево: Регионални завод за заштиту споменика културе, 2003).

ИСХОДИ

- 1 СПОСОБНОСТ ИЗРАДЕ АРХИТЕКТОНСКИХ ПРОЈЕКТА КОЈИ ЗАДОВОЉАВАЈУ ЕСТЕТСКЕ И ТЕХНИЧКЕ ЗАХТЕВЕ.
Студент ће имати способност да:
  - 1. припреми и представи пројекте објеката различите размере, сложености и типологије у разноврсним контекстима, користећи низ медија (техника), а одговарајући на дати задатак;
  - 2. разуме конструктивни и структурални склоп, стратегије заштите животне средине и регулативне (правне) захтеве који се односе на пројектовање и изградњу комплетног архитектонског пројекта;
  - 3. развије концептуални и критички приступ према архитектонским пројектима који интегрише естетске аспекте објекта и техничке захтеве изградње и потреба корисника.
- 2 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ ИСТОРИЈЕ И ТЕОРИЈЕ АРХИТЕКТУРЕ И СРОДНИХ УМЕТНОСТИ, ТЕХНОЛОГИЈА И ДРУШТВЕНИХ НАУКА.
Студент ће имати знање о:
  - 1. културној, друштвеној и интелектуалној историји, теорији и технологијама које су од значаја за пројектовање објеката;
  - 2. утицају историје и теорије на просторне, друштвене и технолошке аспекте архитектуре;
  - 3. примени одговарајућих теоријских концепата током пројектовања у студију, показујући промишљени и критички приступ.
- 3 ЗНАЊЕ О ЛИКОВНИМ УМЕТНОСТИМА КАО УТИЦАЈНИМ ЗА КВАЛИТЕТ АРХИТЕКТОНСКОГ ПРОЈЕКТА.
Студент ће имати знање о:
  - 1. томе како теорија, пракса и технологије ликовних уметности утичу на архитектонски пројекат;
  - 2. креативној примени визуелних уметности и њиховом значају и утицају на архитектуру;
  - 3. креативној примени сличних радова у процесу пројектовања у студију, у смислу њихове концептуализације и репрезентације.
- 4 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ О УРБАНИСТИЧКОМ ПРОЈЕКТОВАЊУ, ПЛАНИРАЊУ И ВЕШТИНАМА УКЉУЧЕНИМ У ПЛАНСКИ ПРОЦЕС.
Студент ће имати знање о:
  - 1. теоријама урбанистичког пројектовања и планирању заједница;
  - 2. утицајима пројектовања и развоја градова у прошлом и садашњем времену на савремено изграђену средину;
  - 3. актуелној планској политици и законодавству којима се контролише изградња, укључујући и социјалне, економске и аспекте заштите животне средине и њихов значај за планирање развоја.
- 5 РАЗУМЕВАЊЕ ОДНОСА ИЗМЕЂУ ЧОВЕКА И ОБЈЕКТА И ИЗМЕЂУ ОБЈЕКТА И ЊИХОВОГ ОКРУЖЕЊА, И ПОТРЕБЕ ДА СЕ ОБЈЕКАТ И ПРОСТОРИ ИЗМЕЂУ ОДНОСЕ ПРЕМА ЉУДСКИМ ПОТРЕБАМА И МЕРИ.
Студент ће имати разумевање о:
  - 1. потребама и тежњама корисника објеката;
  - 2. утицајима објеката на животну средину и премисама одрживог пројектовања;
  - 3. начину на који ће се објекти уклопити у своје локалне контексте.
- 6 РАЗУМЕВАЊЕ АРХИТЕКТОНСКЕ ПРОФЕСИЈЕ И УЛОГЕ АРХИТЕКТЕ У ДРУШТВУ, ПОСЕБНО У ПРИПРЕМИ ПРОЈЕКТА КОЈИ УЗИМАЈУ У ОБЗИР СОЦИЈАЛНЕ ФАКТОРЕ.
Студент ће имати разумевање о:
  - 1. природи професионализма и обавезама и одговорностима архитеката према клијентима, корисницима објеката, ивођачима грађевинских радова, професионалним сарадницима и ширем друштву;
  - 2. улози архитекте у пројектантском тиму и грађевинској индустрији, препознавајући важност текућих метода и трендова у обликовању грађене средине;
  - 3. могућем утицају пројекта за изградњу на постојеће и будуће заједнице.
- 7 РАЗУМЕВАЊЕ МЕТОДА ИСТРАЖИВАЊА И ПРИПРЕМЕ ПРОЈЕКТНИХ ЗАДАТАКА ЗА АРХИТЕКТОНСКИ ПРОЈЕКАТ.
Студент ће имати разумевање о:
  - 1. потреби да се критички испитају примери који су функционално, организационо и технолошки релевантни за постављени пројектни задатак;
  - 2. потреби да се процене и припреме пројектни задаци различитих размера и типологија, да се дефинишу захтеви клијента и корисника и њихова прилагодљивост локацији и контексту;
  - 3. доприносима архитеката и професионалних сарадника у формулисању пројектног задатка и истраживачких метода потребних за припрему задатка.
- 8 РАЗУМЕВАЊЕ КОНСТРУКТИВНИХ СИСТЕМА, ГРАЂЕВИНСКЕ И КОНСТРУКТОРСКЕ ПРОБЛЕМАТИКЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА АРХИТЕКТОНСКО ПРОЈЕКТОВАЊЕ.
Студент ће имати разумевање о:
  - 1. истраживању, критичкој процени и избору алтернативног конструктивног, грађевинског решења, као и решења материјализације у складу са архитектонским пројектом;
  - 2. стратегијама за изградњу објеката и способности да се интегрише знање о конструктивним принципима и грађевинским техникама;
  - 3. физичким особинама и карактеристикама грађевинских материјала, компонената и системима, као и утицајима ових одлука на животну средину.
- 9 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ О ФИЗИЧКИМ ПРОБЛЕМИМА, ТЕХНОЛОГИЈАМА И ФУНКЦИЈИ ОБЈЕКТА У ЦИЉУ ОБЕЗБЕЂЕЊА УНУТРАШЊЕГ КОМФОРА И ЗАШТИЂЕНОСТИ.
Студент ће имати знање о:
  - 1. принципима пројектовања оптималних визуелних, термалних и акустичних амбијената;
  - 2. системима за постизање комфора околине према принципима одрживог развоја;
  - 3. стратегијама за пројектовање инфраструктуралних мрежа објеката (водовод и канализација, електроинсталције и друго) и способности да се оне интегришу у архитектонски пројекат.

- 10 НЕОПХОДНЕ ПРОЈЕКТАНТСКЕ ВЕШТИНЕ КАКО БИ СЕ ИСПУНИЛИ ЗАХТЕВИ КОРИСНИКА У ОКВИРИМА ФИНАНСИЈСКИХ ОГРАНИЧЕЊА И ГРАЂЕВИНСКИХ ПРОПИСА.
Студент ће имати вештине да:
- 1. критички испита финансијске факторе у зависности од могуће типологије објекта, конструктивног система и избора спецификација и њихов утицај на архитектонски пројекат;
  - 2. разуме механизме контролисања трошкова током израде пројекта;
  - 3. изради пројекат који ће испуњавати услове корисника и бити у складу са правном регулативом, одговарајућим стандардима перформанси материјала и захтевима у вези са здрављем и безбедношћу корисника.
- 11 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ О ПРОИЗВОДЊИ, ОРГАНИЗАЦИЈИ, РЕГУЛАТИВИ И ПРОЦЕДУРАМА КОЈИМА СЕ ПРОЈЕКАТ СПРОВОДИ У ИЗГРАЂЕНИ ОБЈЕКАТ ИЛИ ПЛАН ИНТЕГРИШЕ У ЦЕЛОКУПНИ ПЛАНСКИ СИСТЕМ.
Студент ће имати знање о:
- 1. основним правним, професионалним и законским одговорностима архитекте, о организацији, правилима и процедурама које се користе у преговарању и одобравању архитектонских пројеката, укључујући земљишне законе, контролу и правила изградње и прописе о здрављу и безбедности;
  - 2. Професионалним међу-односима појединаца и организација које учествују у набављању и изради архитектонских пројеката и како су они дефинисани у уговорним и организационим структурама;
  - 3. Основним теоријама управљања и принципима пословања који се односе на вођење архитектонског пројекта и праксе, препознавајући текуће и надлазеће трендове у грађевинској индустрији.

остали исходи

оцењивање

Унети све облике оцењивања обухваћене предиспитним обавезама и завршним испитом. У структури укупне оцене на предмету предиспитне обавезе се вреднују са најмање 30, а највише 70 поена. Укупан број поена је 100.

предиспитне обавезе	50	завршни испит	50
Присуство предавањима	10	Семестрални рад	50
Први колоквијум	20		
Други колоквијум	20		

термински план

недеља	датум	опис тематских јединица
1		Уводно излагање – упознавање са предметом, садржајем, методама извођења наставе, исходима и сл.
2		Просторне и архитектонске карактеристике и вредности средњовековних утврђених градова у Србији. Институционална категоризација у оквиру културних добара.
3		Вредности, заштита и презентација карактеристичних примера средњовековних утврђених градова у Србији - Стари Рас, Крушевац и Смедерево.
4		Вредности, заштита и презентација карактеристичних примера средњовековних утврђених градова у Србији - Голубац, Маглич и Сталаћ.
5		Вредности, заштита и презентација карактеристичних примера средњовековних утврђених градова у Србији - Београд.
6		Савремена тумачења и примена принципа очувања аутентичности и интегритета код заштите и презентације градитељског наслеђа на примеру средњовековних утврђених градова.
7		Унапређење приступа заштите, ревитализације и презентације средњовековних утврђених градова. Примери из света и Србије.
8		Први колоквијум. Дефинисање тема индивидуалних истраживања.
9		Рад на самосталним истраживањима и задацима. Прикупљање грађе.
10		Дефинисање приступа заштити и презентацији.
11		Израда концепта и предлога.
12		Израда концепта и предлога.
13		Израда концепта и предлога.
14		Други колоквијум. Презентација резултата истраживања и основног концепта рада.
15		